

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI OIKEUSMINISTERIÖSTÄ ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN 1 JA 2 §:N MUUTTAMISESTA**1 Yleistä**

Oikeusministeriöstä annetun valtioneuvoston asetuksen (543/2003) 1 ja 2 §:ää esitetään muutettaviksi. Muutokset johtuvat ministeriön hallinnonalalla tapahtuneista virastojen perustamisista ja eräistä muista lainsäädäntömuutoksista.

2 Yksityiskohtaiset perustelut*1 § Ministeriön tehtävät*

Voimassa olevan asetuksen 1 §:n 17 kohtaan oikeusministeriön tehtäväksi lisättäisiin aluevaalit. Kunnallisten vaalien sijaan asetuksessa puhuttaisiin vastaisuudessa kuntavaaleista.

Vaalilain (714/1998) 10 §:n mukaan valtioneuvostossa oikeusministeriö toimii ylimpänä vaaliviranomaisena. Lain 10 a luvussa on 1.7.2021 lukien säädetty aluevaaleista. Muut yleiset vaalit on säädetty oikeusministeriön tehtäväksi jo voimassa olevassa oikeusministeriöstä annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Käytännössä oikeusministeriö on jo toiminut ylimpänä vaaliviranomaisena myös ensimmäisissä aluevaaleissa.

”Kuntavaalit” vastaa vaalilaissa käytettyä sanamuotoa.

Voimassa olevan asetuksen 1 §:n 18 kohdan mukaan oikeusministeriön tehtäviin kuuluu puolerekisteri sekä puolueiden tilinpidon ja varojen käytän tarkastaminen. Puoluelakia (10/1969) on muutettu 1.1.2016 lukien (1688/2015) niin, että sen 9 e §:n 1 momentin mukaan valtionalouden tarkastusvirasto valvoo puolueelle myönnetyn valtionavustuksen käyttöä sekä puoluelain tukea, vaalikampanjan kulujen ja rahoituksen ilmoittamista sekä näihin liittyvien asiakirjojen ja tietojen laatimista ja toimittamista koskevien säännösten noudattamista puolueen, puolueen lähiyhteisön ja avustuspäätöksessä tarkoitetun yhdistyksen toiminnassa. Oikeusministeriö valvoo puoluelain 9 e §:n 5 momentin mukaan puoluelain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista siltä osin kuin valvonta ei kuulu valtionalouden tarkastusviraston tehtäviin.

Oikeusministeriöstä annettua valtioneuvoston asetusta päivitetäisiin tämän mukaisesti: oikeusministeriölle kuuluisi puolueiden muu kuin tilinpidon ja varainkäytön valvonta.

2 § Ministeriön toimialaan kuuluvat virastot, laitokset ja toimielimet

Pykälän kohdat 14-16 yhdistettäisiin uudeksi 14 kohdaksi ”Ulosottolaitos”. Valtakunnanvoudinvirastosta ja ulosottovirastoista muodostettiin 1.12.2020 lukien

yksi valtakunnallinen virasto, Ulosottolaitos (L Ulosottokaaren muuttamisesta 778/2019).

Pykälän nykyinen kohta 17, valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirit, korvattaisiin uudella 15 kohdalla ”Oikeuspalveluvirasto”. Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirit yhdistetään 1.1.2025 lukien toimintansa aloittavaan Oikeuspalveluvirastoon (L Oikeuspalveluvirastosta 1133/2023).

Oikeusministeriön hallinnonalalle perustetaan 1.1.2025 lukien Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virasto (L Oikeushallinnon erityisviranomaiset -virastosta 24/2024). Virastossa toimivat sen 1 §:n mukaan itsenäiset ja riippumattomat konkurssiasiamies, kuluttajariitalautakunta, lapsiasiavaltuutettu, oikeudenkäyntiavustajalautakunta, Onnettomuustutkintakeskus, tasa-arvovaltuutettu, tiedusteluvalvontavaltuutettu, tietosuojavaltuutettu, vanhusasiavaltuutettu, yhdenvertaisuusvaltuutettu ja Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti. Lisäksi virastossa on hallintopalveluyksikkö.

Virasto ehdotetaan lisättäväksi asetuksen 2 §:n 16 kohdaksi. Viraston nimen yhteydessä lueteltaisiin selvyiden vuoksi yhä erikseen virastoon kuuluvat viranomaiset, joista konkurssiasiamies on nyt asetuksen 3 §:n kohtana 18, Onnettomuustutkintakeskus kohtana 20, lapsiasiavaltuutetun toimisto kohtana 21, tasa-arvovaltuutetun toimisto kohtana 22, tiedusteluvalvontavaltuutetun toiminto kohtana 23, tietosuojavaltuutetun toimisto kohtana 24, yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto kohtana 25, Yhdistyneiden kansakuntien yhteydessä toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti kohtana 28, kuluttajariitalautakunta kohtana 29 ja oikeudenkäyntiavustajalautakunta kohtana 32. Kokonaan uutena asetukseen otettaisiin maininta vanhusasiavaltuutetusta, joka on perustettu oikeusministeriön hallinnonalalle 19.8.2021 lukien lailla 753/2021. Voimassa olevan asetuksen 2 §:n kohdat 18, 20-25, 28, 29 ja 32 poistettaisiin omina kohtiaan.

Em. muutoksilla olisi vaikutusta voimassa olevan asetuksen 2 §:n kohtien 19, 26, 27, 30, 31 ja 33 numerointiin.

3 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Asetusehdotuksesta on pyydetty valtioneuvoston kanslian lausunto.

Asetusehdotusta ei ole asian kiireellisyyden vuoksi tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

4 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.